

На основу члана 5. став 2. Закона о признавању сорти пољопривредног биља („Службени гласник РС”, број 30/10),

Министар пољопривреде, шумарства и водопривреде, доноси

П Р А В И Л Н И К
О МЕТОДАМА ИСПИТИВАЊА СОРТИ ВИШЕГОДИШЊИХ КРМНИХ
ЛЕГУМИНОЗА, РАДИ ПРИЗНАВАЊА СОРТЕ

(Објављено у „Службеном гласнику РС”, број 61/13 од 12. јула 2013. године)

Члан 1.

Овим правилником прописују се методе испитивања сорти крмних вишегодишњих легуминоза (у даљем тексту: сорта), и то: луцерке (*Medicago sativa L.ssp.sativa*), црвене детелине (*Trifolium pratense L.*), беле детелине (*Trifolium repens L.*), жутог звездана (*Lotus corniculatus L.*), белог кокотца (*Melilotus alba Medik.*), шведске детелине (*Trifolium hybridum L.*), персијске детелине (*Trifolium resupinatum L.*), александријске детелине (*Trifolium alexandrinum L.*), еспарзете (*Onobrychis viciifolia Scop.*), галеге оријенталис (*Galega orientalis L.*) и дуњице (*Medicago lupulina L.*), на огледном пољу и у лабораторији, ради признавања сорте.

Методама из става 1. овог члана испитују се одређене битне особине сорте, ради утврђивања:

- 1) различитости, униформности и стабилности сорте (DUS тест);
- 2) боље производне и употребне вредност сорте (VCU тест).

Члан 2.

Производна и употребна вредност сорте утврђује се на основу резултата испитивања одређених битних особина сорте које се односе на:

- 1) принос зелене масе;
- 2) принос суве материје;
- 3) квалитет крме (садржај сирових протеина, садржај неутралних - НДФ влакна и садржај киселих - АДФ влакна).

Сорта се испитује тако што се битне особине из става 1. овог члана сорте која се испитује упоређују са битним особинама једне или више сорти стандард, у складу са законом којим се уређује признавање сорти пољопривредног биља.

Члан 3.

Сорта се испитује у више одвојених огледа на огледном пољу у току две производне године након заснивања огледа. Оглед чине елементарне парцеле на којима се врши испитивање.

Огледи из става 1. овог члана се изводе по плану „потпуно случајног блок система” у четири понављања, а рандомизација, односно план огледа је исти за све локалитете.

Сорта се испитује на најмање четири локалитета који чине мрежу огледа.

Члан 4.

Сорта се испитује на огледном пољу у складу са захтевом за признавање сорте у коме власник сорте, односно његов овлашћени заступник предлаже да се сорта, ради испитивања разврста у одговарајући оглед према врсти.

Сорта разврстана на начин из става 1. овог члана, ради испитивања сеје се са сортом стандард у одређени оглед.

За испитивање на огледном пољу доставља се семе сорте које је испитано на квалитет, здравствено исправно и нетретирано.

Члан 5.

Предусев на целој површини огледног поља на коме се врши испитивање сорте не могу бити друге легуминозе.

Сорта се испитује на земљишту без депресија, добре структуре и плодности, које је пре сетве испитано на присутност земљишних штеточина, а по потреби, изводи се и предсетвено третирање инсектицидима.

Након сетве сорте засејана површина се поваља и залива, како би се омогућило равномерније и брже ницање и добијање одређеног склопа биљака.

Количине минералних ђубрива, време и начин њихове примене, као и остале агротехничке мере примењују се приликом испитивања сорте на огледном пољу тако да буду у складу са највишим нивоом технологије гајења легуминоза.

Члан 6.

Сорта која се испитује сеје се на површини од 10 m², а чине је 10, односно 16 редова од по 5 m дужине са размаком између редова од 20 cm, односно 12,5 cm, у зависности од тога да ли има могућности за машинску сетву сорте. Размак између парцела је 50 cm, а размак између блокова 1 m.

На почетку и на крају сваког огледа сеју се два заштитна реда.

Члан 7.

У току вегетације сорте која се испитује, евидентирају се следећи подаци:

- 1) датум ницања (дан кад се појави комплетан ред);
- 2) оцена ницања, 1-9 (1 - без никлих биљака, 3 - значи да има до 25% никлих биљака, 5 - значи да има 25-50% никлих биљака, 7 - значи да има 50-75% никлих биљака и 9 - значи да има 75-100% никлих биљака);
- 3) датум прве косидбе (косидба сваке сорте у огледу врши се у фази пуног цветања на висини од 7-10 cm, а остале косидбе на почетку цветања (5-10%) биљака на висини 3-5 cm); код галеге оријенталис у првој години косидба се обавља након 90 дана од ницања, на висини од 10-12 cm;
- 4) брзина регенерације (14 дана након сваке косидбе мери се висина биљака у cm из једног понављања на 20 биљака по слободном избору);
- 5) презимљавање, оцена 1-9 (1 - значи да има 75-100% оштећења, 3 - значи да има 50-75% оштећених биљака, 5 - значи да има 25-50% оштећених биљака, 7 - значи да има до 25% оштећених биљака и 9 - без оштећених биљака);

6) полегање, оцена 1-9 (1 - значи да има 75-100% полеглих биљака, 3 - значи да има 50-75% полеглих биљака, 5 - значи да има 25-50% полеглих биљака, 7 - значи да има до 25% полеглих биљака и 9 - без полеглих биљака);

7) висина биљака (cm), непосредно пред сваку косидбу у једном понављању на првих 20 биљака.

Члан 8.

У току испитивања сорте у огледном пољу у односу на стандардну сорту утврђује се степен присуства болести и штеточина, с тим што извођачи огледа сами евидентирају врсту и степен присуства болести.

Оцењивање отпорности сорте која се испитује према болестима и штеточинама врши се по скали од 1 до 9, и то:

- 1) оцена 1 - значи да има 75-100% оболелих биљака;
- 2) оцена 3 - значи да има 50-75% оболелих биљака;
- 3) оцена 5 - значи да има 25-50% оболелих биљака;
- 4) оцена 7 - значи да има до 25% оболелих биљака;
- 5) оцена 9 - значи да нема оболелих биљака.

Члан 9.

У току производне године извођач огледа по косидби сваке сорте у огледном пољу мерењем утврђује:

1) принос зелене масе (kg/парцели) за свако понављање по откосима,

2) % суве материје из просечног узорка за сваку сорту, по откосима на основу које утврђујемо принос суве материје у (kg/парцели) за свако понављање.

На основу ових резултата израчунава се принос изражен у: kg/парцели и kg/ha за све сорте у огледу.

Члан 10.

Сорта се испитује у лабораторији тако што се испитује квалитет крме, односно садржај: сирових протеина, сирове целулозе, суве материје, масти, пепела, БЕМ и влакана.

За испитивање квалитета крме из става 1. овог члана у лабораторији узима се просечан узорак из свих понављања у микроогледу, по откосима са једне локације.

Просечан узорак се узима у другој години испитивања, непосредно после косидбе и то из покошене масе са сваке парцеле, односно са сваког понављања, по 1/2 kg.

Члан 11 .

Извођач огледа по завршеном испитивању сорте на огледном пољу евидентира следеће податке: назив извођача огледа; име и презиме лица одговорног за извођење огледа; локалитет на коме се изводи оглед; тип земљишта и садржај храњивих материја у земљишту на коме се налази огледно поље; предусев; обављене агротехничке мере; податке из члана 7. и члана 9. овог правилника, као и друге податке који утичу на принос испитиване сорте (оштећења од штеточина, природних непогода и друго).

Извођач огледа по завршеном испитивању сорте у лабораторији евидентира податке из члана 10. став 1. овог правилника, као и назив извођача огледа, одговорно лице за извођење огледа и локалитет на коме се оглед изводи.

Подаци из става 1. и 2. овог члана саставни су део годишњих и коначних резултата испитивања.

Члан 12.

Различитост, униформност и стабилност сорте испитује се методом одређеном техничким упутством за тестирање различитости, униформности и стабилности сорте.

Члан 13.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Број: 110-00-103/2013-09
У Београду, 9. јула 2013. године

МИНИСТАР

Горан Кнежевић

4827013.0125.87/1